

Observatoriu este de două ori în
septembra, miercurea și sâmbătă.
Pretiulu
pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai multe pe anu; — trimis
cu postă în lăințrul monarhiei
pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— în străinătate pe 1 anu 10 fl.
sau 22 franci, pe 6 luni 1 fl. sau
11 franci; — numeri singuratici se
dau căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diaiu politicu, national-economicu si literariu.

Nr. 97.

Sibiu, 5/17 Decembrie 1879.

Anul II.

Invitare de abonamentu la „Observatoriul“ pe anul 1880.

Apropiandu-ne către capetulu anului, deschidem prin acăsta abonamentu nou pe Semestrul I si pe anul intregu, totu cu pretiurile de pâna acumă, adeca:

In Sibiu pe 1 anu cu **7 fl. v. a.**, pe 6 luni **3 fl. 50 or.**, éra dusu la casa cu **1 fl.** respective cu **50 cr.** mai multu.

In lăințrul monarhiei cu postă, **8 fl.** pe anu; **4 fl.** pe 6 luni.

In afara de monarchia cu porto duplu **10 fl.** sau **22 franci** pe 1 anu; **5 fl.** sau **11 franci** pe 6 luni.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatiuni (mandate) postali de a dreptulu la Redactiune in Sibiu, piat'a mica Nr. 27.

Din Romani'a primim abonamente si in bilete hipotecarie de ale statului, al pari.

Din 10 exemplarie abonate efectivu, 1 se dă gratis.

Pentru că se potu cunoscce celu puçinu aprosimativu numerulu exemplarilor căte vomu avea a tipari pe anul viitoru, si pentru că administratiunea se fia regulata, éra espeditiunea se nu sufere intreruperi neplacute pentru ambele parti, rogamu pe p. t. nostrii abonati, că se bine-voiesca a isi reînnoui abonamentul cătu mai de tempuriu. Totu-odata ne rogamu de acei p. t. domni, cari ne voru onoră cu noulu d-lorù abonamentu a isi scrie numele si adress'a in modu claru, legibilu si cătu se pote mai esactu, pentru că se nu se nasca confusiuni.

Redactiunea.

Cei 76 deputati alesi din Transilvania.

De vreo trei septemani incocce se repeste in diariile din B.-Pest'a o scire din cele mai rari despre acei deputati din diet'a Ungariei, cari s'au alesu (unii dicu că s'au denumit) in colegiele

electoralni din marele principatu alu Transilvanie. Se spune si se asigura, că acei deputati au inceputu a forma unu clubu separatu, a tiné conferenie, in care se iau in discussiune afacerile speciali a le Transilvanie, éra intre acestea se pune la loculu antaiu cestiunea cea fatala, relativa la regularea definitiva a dreptului de proprietate, a raporturilor dintre seniorii feudali cu classe de iobagi, de dileri (zsellér, inquilinus), de curialisti, de taxalisti, cu catastru, commassatiune, segregatiune, vîleritu, moraritu, carciumaritu, venatu, pescaritu, paseraritu, ghindaritu, adapatu de vite si căte alte afaceri feudalistic, despre care in ceealalta Europ'a nu mai vorbesce nimeni, pentru că lumea din staturile civilisate a trecutu de multu preste ele. De aci incolo chiaru diariile ungurene differu intru calificarea acelei activitatii a deputatilor numiti din Transilvania. Unii voru a sci, că aceia au formatu clubu in sensu de opositione contra ministeriului; altii protesta si dicu, că domne feresce, loru nu le a plesnitu prin capu că se faca cea mai mica opositione inaltului si parintescului ministeriului actuale, decătu voiescu numai se'l róge, că dupa atăti ani perduți se'si faca mila si pomana cu ardelenii, se ~~ea~~ in faci'a dietei cu unu proiectu de lege, prin care se ajunga a se regulá odata destramatele raporturi de proprietate din marele principatu alu Transilvanie locuitu de 2 milioane 150 mii suflete.

Noue ni se pare că numai acestu din urma este adeverulu; căci noi intre cei 76 deputati scosi din Transilvania cautam indesertu elemente de opositione, cu singur'a exceptiune de vreo patru secui, cari sunt totu cei ce plecasera in Septembre 1877 că se dea focu Moldovei prin passulu Oituzu.* apoi o parte din deputatii sasi, carii au tota dreptate se'i sagete pâna in sufletu atătea illusioni perduți si atătea perderi nationali suferite. Ore ince numai cestiunile urbariali, numai regularea drepturilor de proprietate stringe de gâtul pe locuitorii Transilvanie, éra altele, o suta de calamitati, nu'i doru de locu?

In cătu pentru noi romanii din acestu principatu, ale nôstre doreri sunt mai multu mute cătă dorerile estremie, concentrate, intensive; asia dara se nu fia vorba de acestea. Lumea ince are tota dreptatea se intrebe cu insistentia pe toti de-

*) Orbán, Ugron, Horváth et tutti quanti.

putatii căti s'au inbuldftu din Transilvania la diet'a Ungariei dela 1866 incocce in 5 periode: căte promissiuni facute acestei tieri s'au inplinitu si care si căte folose au trasu insusi elementulu magiaru din Transilvania prin nimicirea autonomiei sale. Numerulu deputatilor căti mergu de aici este, dupa modificarea din urma a legei electorale, 76; inainte era numai 74. Noi inse vomu luă cifr'a diu urma de temelia a calcularei nôstre. In ceci 14 ani tiér'a trecu prin 5 periode electorale; in fiacare periodu căte 74 deputatii alesi facu 370. Se dicem ince că 1/3 din acestia au fostu alesi in toate periodele totu aceia, intre cari au fostu si cătiva ungureni cadiuti in toate colegiile din Ungaria, scosi apoi din urna in vreunul colegiu ardelenu tîntru de resvera pentru casuri de acestea. Dela unii că aceia in nici-unu casu nu asteptă nimeni altu-ceva, decătu numai ceea ce dice cronicariulu Michailu Cserei despre densii inainte cu 175 de ani. Asia aru remanea 247 deputati ardeleni, cari au representatul acesta provincia de 14 ani incocce in diet'a Ungariei. Scotemu din acestia vreo 20 sasi si — aide, fia, anume din periodele anterioare, vreo 10 romani, bine intielesu, ardeleni; romani cu sasi = 30; remanu 217 magari si inca partea cea mai mare aristocrati, sau inca barbati de renume si auctoritate in patri'a loru. Cá barbati de onore, acesti 217 deputati magari nu se voru genă de a marturisi in faci'a lumei, că ei au alergat la B.-Pest'a si au participat la lucrările dietei unguresci din tota convictiunea sufletului loru, că prin fusiunea ce facu, prin calcarea in pitioare a dreptului publicu transilvanu, eu ajutoriulu unei legi electorale egoistice cum nu s'a mai vedutu alta in nici-unu statu din acestu secolu, voru asecură pentru toti vecii atătu domni'a politica a elementului magiaru in acesta tiéra, cătu si inmultirea si prosperitatea natiunei magiare, precum nu mai fusese nici-odata, totuodata paralisarea definitiva a elementului germano-sasescu si micsiorarea numerului romanilor in acesta tiéra. Preste toate acestea magarii ardeleni avusera totu dreptulu se vedia inplinarea straluciteloru promissiuni facute loru neincetatu de cătra fratii loru ungureni, de exemplu, că daca se va unifică tiér'a si voru scote de aici pe austriaci, functiunile cele mai multe si cele mai grase voru ceda totu numai in sinulu magiarilor ardeleni,

Foisióra „Observatoriului“.

Bla si ulu.

Sunt mai multi ani, de candu se facu intrebări dese, din locuri departate, anume despre calitatate topografice ale localitatiei cunoscute in Transilvania cu nume de Blasius, lat. Villa Sancti Blasii, ung. Balázsfalva, nem. Blasendorf, care nomenclature traduse in limb'a de toate dilele, insemna satulu sau si mai exactu, Catunulu Santului Blasius, ce'i dicu romanii si Balasius, dura ei nu sciu ce santu se fia fostu acela, mai antaiu căci romanii n'au nici-unu sant national curatul romanesco, care se fia meritatu a'lui trece in sinaxariulu bisericiei resaritene, dura ei nu asta pe s. Blasius nici intre santii imprumutati dela jidovi, nici intre cei daruiti loru dela greci, nici chiaru intre puçinii santi serbesci, căti au ajunsu si in Romani'a cu osele loru cu totu. De aceea romanii nu dicu Blasius St. Blasius, precum dicu altorui comune cu nume evreesci sau grecesci, de care sunt multe pe la noi, de ex. S-ta Maria, St. Petru, St. Pauru, St. Giorgiu, St. Nicora, Sant-Ana, Sant-Joana, St-Jacobu etc.

Unii omeni audiendu că in Blasius este mitropolia romanésca, capitulu cu 10 canonici, scole primarie, gimn. mare, facultate theologica, scola pedagogica, scola buna pentru sexulu femeiescu, tipografia cum se cade, medici, farmacia, subprefectura, finanti, gendarmi, greci, armeni, evrei etc., isi facu a idea că de nu sciu ce orasius (opidum) locuitu de mai multe mii de suflete. Altii din contra, cari au trecutu prin Blasius ori au locuitu acolo, vorbescu despre acea localitate strimbandu din nasu, si era si unii n'au cuvente destule că se'si bata jocu de ea.

Unii că si altii judeca cu o usioritate demna de acei commis voyajeurs, cari daca trecu nöptea pre langa vreo cetate sau ori-ce alta localitate, dicu că au fostu si o au vedutu.

Se asta mai alesu in Germania multe localitatii, unde vreunu rege, principe, duce, aflate cu cale a'si edifică o residentia, sau calugarii vreo monastire, langa acelea o scola buna, in unele casuri chiaru universitate, unde mai inainte se atlă numai căte unu satuletii locuitu de 100 multu 200 de familii, sau nici atăta, ci locu selbaticu, necultivatu. Residenti'a si scolele ince au trasu acolo neguiaitori si professionisti. Din acea di localitatea incepù se ia facia de orasius, din care mai tardi se facu căte o Jena, Wittenberga, Heidelberg, Halle, Giessen, Freiburg etc. etc.

Tocmai prin metamorfose de acelea trecu si catunulu Blasius. Situat la unu locu forte placutu, in triânghiulu unde se inpreuna cele doue riuri, Ternav'a mare si Ternav'a mica, inconjuratu de dôluri nu prea mari, odeniöra coperite cu paduri secularie, astadi cu vii multe si bune, avendu o clima din cele mai temperate ale Transilvanie, pamantu negru, de o fertilitate cum puçine regiumi se mai asta in acesta tiéra, era lucrul celu mai firescu, că se se asta vreunu aristocrat de ai tieri, care se'si inaltie acolo residenti'a sa.

Cei cari au timpu si ocazie de a scutura pulsarea archivelor, potu se asta documente cătu de vecchi despre existenti'a Blasius că comună rurală, că satu si inca satu iobagiu. Noi nu scim de alte documente mai vecchi relative la comună si la dominiulu Blasius, decătu numai de diplom'a din 1392 cu care imperatulu si regele Sigismund l'a donatu secului Blasius Csereli dela Baraoltu (Baroth), pentru că acesta ilu scapase din manile turcilor. Famili'a Cserei, din care mai sunt unii descendenti, va fi sciindu din documentele sale, căti ani voru fi remasu protoparintii ei in possesiunea acelui dominiu. Noi asta numai atăta, că pe la a. 1451 Blasius trecuse in possesiunea gloriosului generalu si gubernatoru Ioanu Corvinu de Hunedora, si unde pâna atunci se tinea de comitatulu (districtulu) Cetaciei de balta, Corvinu l'a incorporat cu alu Albe. De aci incolo istoriculu Josifu Benkő arata, cum a trecutu Blasius dela o familia la alta, pânaace in fine venise in possesiunea familiei principelui Apafi că apanagiu alu

Domnei, alu societă sale Ana Bornemissa. Dupa apunerea familiei Apafiane, Blasius si dominiulu compusu din cătiva sate vecine si din parti de sate, trecu era si in proprietatea statului Transilvania că fiscalitate, prin urmare avea se dispuna de elu imperatulu Romanilor că princeps alu Transilvania.

Unul dintre domnii din vechime ai Blasius a fostu in secolulu alu 16-lea Georgie Bagdi, cu ale carui spese s'a edificatu castelulu (castelui) pe la an. 1535 pe unu tempu de fômete, candu galét'a (cubulus 80—90 kilograme) de grâu se cumpara cu căte patru florini si mai multu, cum ai dice astazi, patruzeici flor. Acele castelu este residenti'a actuala a mitropolitului, ince, de si avea muri fôrte grosi că se resiste si la tunuri de calibră cum era inainte cu 350 de ani, pâna pe la a. 1836 se deteriorase tare; de aceea episcopulu Ioanu Lemenci l'a restaurat, ince fôra a'i altera multu form'a stravechia, ci ii mai adaose numai o aripa in drépt'a cum intri in carte, ceea ce'l costă preste 30 de mii fl. mon. conv., dupa ce mai inainte restaurase si biserica metropolitană cu spese de preste 100.000 fl.

Că documentu autenticu despre vechimea acelui castelu-residentia, se vede in stang'a intrarei principale de asupra, o pétră patrată că de 1½ urma, asediata in muru (in zidu) si portandu următori'a inscriptiune latinăscă, sculptata întreaga in litere capitale:

HANC DOMUM FECIT E
DIFICARE GEORGII BAGDI
DE TERMINAVIT EAM POST
CHRISTI NATIVITATEM AN
NO M D XXXV. TEMP
ORE MAGNE FAMIS CUM
AGRICOLA SUUM FACIE
BAT UNUM CUBULUM TRIT
ICI FLORENIS QUATUOR
VEL CITRA. HOC OPUS FECIT
STEPHANUS LAPIDE TASAD

In acelui castelu dela Blasius s'a subscrisu in dilele lui M. Apafi I de cătra supremul comandante imper.

că totu din ei voru inplea bioururile celor optu ministrui, că voru face din ei consuli si cancelari in Orientu si ce e mai multu, că ori-ce urma de monopolu introdustu de cătra austriaci se va desfintă si preste totu inpositile voru scadea.

Din tōte acelea sperantie si promissiuni nu s'a inplinitu nici-unica, ci totulu au esitu in sensulu oppusu, éra daca totusi se pare unora că s'aru fi inplinitu multe, apoi acésta este sau numai o illusiu, unu productu alu furbintei fantasii asiatice, sau minciuna premeditata. Nu noi afirmamur acésta stare a lucrurilor, ci insii magiarii cei mai moderati, cei mai iubitori de adeveru, cari nu sufere a fi sedusi de cifrele statistice sucite si resucite de cătra unu renegatu că Keleti si altii. Nationalitatile se afla astadi că si inainte cu 14 ani totu in proportiunile vechi, cu singur'a exceptiune că dominiele, latifundiele aristocratiei trecu successive in proprietatea capitalistilor evrei si germani, ut figurae docent.*)

In functiuni subalterne se afla ce e dreptu, multi magiari ardeleni, dara totu atati sunt importati din Ungari'a, éra in ministeriuri ardelenii se afla numai că de raritate. Inpositile si cu ele mii de calamitati in locu se scada, tocma din contra s'au inmultit, precum n'au fostu nici in dilele turcilor. Acestea adeveruri sunt marturisite pe fia-care di, nu numai de cătra press'a opositiunei, ci chiaru de cea ministeriale, éra pre cătu timpu se publica in Clusiu diariulu "Ébredés", organu alu aristocratiei transilvane, o spumea pe facia, că „ardelenii sunt tractati in B.-Pest'a ceva mai bine decat cersitorii."

Facia cu acésta stare a lucrurilor este prea la locu intrebarea, că ce au facutu deputatii ardeleni in 14 ani la diet'a Ungariei, că-ci nimeni nu vede si nu aude nici despre unu rezultatu alu activitatiei loru pentru tiéra; éra inprejurarea, că mai multi din ei au fostu pusi in functiuni, ori că au fostu pensionati precum nu aru fi creditu nimeni, nu are a face nimicu cu cestiumile publice, de cătu numai cu pungile locuitorilor.

Transilvania.

Sibiu. (Despre inprumuturile hipotecare cu amortisatiune si despre asia numitele scrisuri fonciari). Statutele institutului de creditu si de economii Albin'a, confirmate in a 1872 si a dou'a óra in a. 1876 deschidu proprietarilor actionari unu campu largu de activitate in mai multe ramuri finanziari. Daca adunările sale generale si directiunea Albinei in cei 6 ani ai activitatiei sale de pana acum n'au aflatu cu cale a se ocupá de tōte ramurile, a facutu forte inteleptiesce, că-ci că institutu jude trebuea se purcăda cu tota precautiunea si cu tactu ageru, adunandu'si o suma de esperientie si fiindu cu neadormita luare aminte atat la mersulu celorulalte institute de natur'a acestuia, cătu si la dorintiele speciali a le publicului nostru, inca si la afacerile finanziare ale tierei. In fine s'a cunoscutu, că cultivarea ramului de inprumuturi hipotecare cu amortisatiune, si cu ajutoriul ce dau scrisurile fonciarie iin alte parti proprietarilor de averi immobili, ar fi cea mai bine primita, totuodata mai sigura si pentru institutu. In acestu intielesu luase si adunarea generale din urma o decisiune a sa, comitendu directiunei că se o si puna in lucrare.

Dupa cāteva consultatiuni prealabili, directiunea luă tōte measurele necessarie spre a incepe si continuă cu susu atins'a operatiune, care nu este ceva

*) Cautati inse la Croati'a, ce s'a facutu acolo in cei 14 ani.

ducele Carolu de Lotaringia si delegatiu dietei transilvane famosulu tractat u cunoscutu sub titlu: Transactio Lotharingiana in 27 Octobre 1687, prin care se deschise portă larga la trupele imperiali si se prepară ocuparea si apoi annexarea definitiva a Transilvaniei dupace turci fusesera scosi din Bud'a si mai din tota Ungari'a.

Cum a venit Blasiulu si dominiulu cu acelasiu nume in posessiunea unei parti considerabile a clerului romanescu, este cunoscutu din istoria eclesiastica a lui. Dotatiunea ce facuse imperatulu Romaniloru clerului gr.-catholic la inceputu, a statu din dominiulu Gherlei (Szamos-Ujvár, Armenopolis) si din altu dominiu alu Sambetei de diosu in districtulu Fagarasului, éra residentia era in Fagaras, adeca la o margine a tierei. Episcopulu Ioanu II Inocentiu br. Micu sau Klein a inaduplate pe imperatulu Carolu VI ca se permita a se face unu schimb si asia prin diplom'a din 21 Augustu 1738 s'a datu clerului dominiulu Blasiului că dotatiune pentru episcopu si pentru monastirea cu 11 ieromonachi, destinata a se infintă in trenta si scolele nationali.

(Va urmă).

O B S E R V A T O R I U L U.

originalu, ci copia dupa sute de institute hipotecare din tota Europ'a si din monarchia nostra; noi inse nedediti cu de acestea, avemu trebuintia mare că se o studiamu bine, se si intrebamu pe ómeni cunosctori de lucru, se ne luminam. Spre acestu scopu directiunea Albinei puse a se tipari din nou unu estrasu din statute si din regulamentulu respectivu, spre a se inparti la cine voiesce se'lu aiba. Unele puncte si conditiuni se voru parea prea complicate celor nedediti cu de acestea; comparate inse cu statutele si regulamentele altoru institute, se va vedea, că e prete potintia că se fia mai simplificate. Odata si bine: directiunea e strinsu obligata că se ia tōte precautiunile căte stau in poterea omenescă, spre a feri si apară institutului de ori-ce dauna; că-ci si asia, cu atatea precautiuni, totusi vedem că bancele cele mai vechi, mai de mare auctoritate si creditu intemeiatu, totu nu potu evită ori-ce dauna. De aici apoi se esplica tota rigórea conditiunilor si formelor, care inse pe ómenii de buna credintia n'are se'i sparir intru nimicu.

Spre a intimpină unele intrebari venite si la redactiunea nostra, relative la susu atinsele operatiuni hipotecare vomu reproduce in Nr. viitoriu estrasulu publicatu de cătra directiune.



— (Inundatiuni.) In urmarea esirei neasteptate a riurilor din albile loru, se publica din tōte partile sciri care de care mai fioroșe. Dupa unu geru tare din ultimele dile ale lui Novembre urmă ninsore multa preste Transilvani'a, Ungari'a si pana dincolo de Vien'a, éra din 4 spre 5 Nov. domolindu-se frigulu venira ploj mari, ce tînura aproape 2 dile si topira partea cea mai mare din nea, de unde urmara torrente si cu acelea esirea toturor riurilor si pîranielor, prin care se inundara sate si orasie. Pericolulu de perire era la culme, pre candu Ceriulu isi facu mila cu unu geru tare pana la 19th R. care tîne si astadi candu scriemu acestea, si asia inghiatiandu in parte inca si Dunarea dela B.-Pest'a in susu, lume multa scapă cu frica mare, dara cu daune mai puçine.

Se pare că locuitorii de prin munti au suferit mai greu. Intre altele, corespondentia nostra din 9 Dec. dela Campeni din muntii apuseni contine unele că acestea: Comunicatiunea intre noi si Alb'a-Iuli'a e curmata de 5 dile. In 8 Dec. trimiseram abia pe unu omu cu scrisori preste déluri si locuri neamblate. Drumulu tierei de aici preste Abrudu, Zlatni'a la Alb'a-Iuli'a si totu de aici cătra Turd'a e ruinatu de totu, sudoreea miiloru de braçia nimicita. Cine cunoșce configuriunea geognostica din regiunea Abrudului, va sci apetia marimea calamitatiei. — Pe la Campeni apucase a pică nea grăsa mai de unu metru, dupa aceea urmara ploj dese si calde. Ariesiulu se inflă; valea Campenilor ducea cu celeritate de 100 metrii pe minutu, si petrii de greutate mare, prin care i se infundă albi'a si ramurindu-se in doue, strabătu prin case in capu de nöpte; muieri si copii fugea vajetandu-se spre locuri mai inaltiate. Lupt'a cu elementulu a durat tota nöpte, peirea Sighidinului ne stă inaintea ochiloru. Spre dori incepă a se insenină si néoa nu se mai topea; apele detera spre scadere, dupace luptaramu cu ele 24 de óre afundati pana la peptu. Eu insu'mi scriindu-ve acésta cu pena de plumbu, stau cu pitioare in apa, si inchinandu me voi aruncă pe unu patu ce stă cu pitioarele in apa; dora voi potea luă somnulu in ochi.

Deregatoria de cercu, primari'a comunei, gendarmi, finanti si alti individi devotati au facutu totu ce le a statu prin potintia pentru scaparea ómeniloru de perire si spre alinarea calamitatiloru. Dupace trecuta furile apelor, acestu poporu supusu la atatea miserii si calamitatii, se consolédia multimindu ceriului că au scapatu cu vieti'a si cu cas'a, se arunca pe paie ude, spre a'si odichini puçinu ósele sbiciulate de munca si elemente. R.

Romania.

28 Novembre st. v.

— Mercuri, 28 Novembre, aniversarea dilei luarii Plevnei, A. S. R. Domnulu, insocitu de ajutantulu de servitu, a mersu la biseric'a St. Nicolae, din Dealulu-Spirei, in facia careia erau insirate detasamente din 1-iu, alu 2-lea si alu 3-lea regimentu de infanteria, 1-iu si alu 4-lea batalionu de venatori, din divisionulu de pompieri, alu 3-lea regimentu de calarasi si diu gendaru calari si pedestri, Altet'a Sa Regala a fostu intimpinata la sosire de d colonelul Lecca, ministru de resbelu, de d. generalu de divisia Al. Cernatu, de d. generalu de brigada,

Slaniceanu, si de d-nii oficiari superiori si subalterni, cari nu se aflau in frontu. Dupa aducerea drapelului trupelor in biserică s'a facutu rugaciune pentru oihna braviloru cadiuti si s'a cantat unu Te-Deum pentru acésta isbanda. Altet'a Sa Regala a binevoită a trece in urma pe dinaintea frontului in acclamatiunile trupelor, dupa care a primitu defileul. De aci Altet'a Sa Regala a mersu la biseric'a St. George din facia casarmeii Malmaison, dinaintea careia erau insirate detasamente din scol'a militara, batalionulu de geniu, regimentulu alu 6-lea de dorobanti, regimentele 1-iu si alu 2-lea de artileria, regimentulu 1-iu si alu 2-lea de rosiori si escadronulu de trenu. P. S. S. archiereulu Silivestru Balanescu a intimpatu pe Altet'a Sa Regala la usi'a bisericiei cu sant'a cruce si evangelia si, dupa ce s'au adusu drapele corpurilor, s'a oficiatu servitu divinu; dupa care Altet'a Sa Regala a binevoită a trece in revista trupele si a primi defileul. Sér'a, Altet'a Sa Regala a binevoită a intruni la unu prandiu militar pe d. ministru de resbelu, pe d-nii generali: Cernatu, Haralambie, Manu, Slaniceanu, Davila, pe d. inspectoru generalu alu gardei orasienesci si pe d-nii oficiari superiori, sieffi de corpuri din garnisoana, in totu aprópe cinci-dieci persone.

Altet'a Se Regala a binevoită a purta urmaritorulu toastu:

„In acésta memorabila di, a dou'a aniversare a caderii Plevnei, ne amintim cu totii de vitejii armatelor aliante, cari au luptat in preuna, si privescu cu mandria fruntasii óstei Mele, care Me incongióra. Radicu acestu pahar in sanetatea voiniciloru acestor lupte si in amintirea eroiloru cadiuti. Traiesca scump'a nostra tiéra si a operatorii ei!“

La aceste cuvinte, care au fostu acoperite de cele mai viu acclamatiuni, d. ministru de resbelu a respunsu:

„Mari'a Ta.

Sunt doui ani de candu ostirea romana, supt conducerea Altetiei Vôstre Regale, dupa multe si crancene lupte pentru independentia tierei si eliberarea crestinilor din Orientu, a purtat, alaturea cu gloriós'a armata imperiala russa, stindardele sale triumfatore in Plevn'a. Serbandu astadi a dou'a aniversare a acestui mare triumfu, armat'a nostra, mandra de Capitanulu ei, reinnoesce, prin acestu toastu, pactulu de credintia si devotamentu cătra dinasthi'a Altetiei Vôstre Regale, cu increderea, că sangele si lacrimile versate pentru gloria si independentia României voru rodi, si in generatiile viitoare, amorulu, iubirea si credintia ce legă astadi armat'a si poporulu romanu de Tronulu Altetiei Vôstre Regale.

Traiesca A. S. R. Domnulu!

Traiesca A. S. R. Dómna, mam'a ranitiloru si mangaietorea suferindiloru!“

D. generalu Cernatu a adaogit:

„Mari'a Ta,

Că unulu ce am avutu onore a comandá supt ordinele Altetiei Vôstre Regale, inaintea Plevnei, radicu acestu pahar in sanetatea Augustului nostru comandantu. Acésta di, in care s'a inplantatul drapelul romanu pe zidurile Plevnei, va fi in veci memorabile, ca-ci luptele din jurulu ei voru spune posteritatii: curagiulu, abnegatiunea si devotamentulu cu care s'au luptat trupele nostre, pentru gloria si independentia patriei. Armat'a, recunoscetore, uréza Altetiei Vôstre Regale, Marele nostru Capitanu, si A. S. R. Dómnei, mam'a ranitiloru si suferindiloru, ani multi si fericiți pe Tronulu României.“

Urari entusiaste pentru Altetileloru Regale au acoperit aceste doue toaste.

Cu ocaziunea acestui gloriosu aniversar, A. S. R. Domnulu a felicitat, prin depesie, pe Maiestatea Sa Imperatorulu Russiei, si a primitu asemenea, prin telegrafu, urari caldurose din partea A. S. Marelui Duce Nicolae si a altoru siefi ai armatei imperiale.

M. S. Imperatulu Alexandru a felicitat, prin depesie, pe A. S. R. Domnulu, spunendu'i că la prandiu ce s'a datu in acea di la St. Petersburg, in Palatulu de iéra si la care a fostu invitatu si trimisulu nostru extraordinari si ministru plenipotentiaru, generalu Principe J. Ghika, Maiestatea Sa a purtat unu toastu in sanetatea armatelor aliante si a ambiloru loru comandanti.

(Monitorul.)

Corespondentie particularie ale „Observatoriu".

— (Din comitatulu Clusiu.) Din siedint'a a comisiunii administrative a acestui comitat mare taurta in Clusiu la 1 Dec. a. c. scotemu acestea date, care potu interessa si in cercuri mai departe. Siedint'a se tinu sub presidiul v. comitetului Nicol. Gyarmati in absentia comitetului Col. Eszterházy, pe care l'a dusu unu doliu mare familiariu la Vien'a. Securitatea publica

in comitatulu intregu este indestulatōre, precum recunoște insusi presedentele; in arăstu se afla numai 122 persoane, din care 108 barbati și 14 femei (din aproape 180 mii de suflete); din toti acestia 1 ucigasi si 22 tetiușasi cari au pusu focu din resbunare. Restanti'a de contributiuni este 293.538 fl., adeca relative totu asia de mare că si in alte parti ale tierei. Dela dn. Jos. Kethelyi inspectorul scoleloru in acel comitat adamă, că scole primarie ale statului (magiare) sunt 8, scole comunale (neconfessionali) numai 3 si confessionali 283, sum'a 294. Baiati de scola intre 6 si 12 ani sunt 16540, intre 13 si 15 ani 7044 cu totii 23584. Din toti acestia la scolele elementararie (parte mai mare romanesci) ambla 7189 baiati, 6288 baiate, cu totii 13477. Mai ambla si la scola de repetitiune 2435 baiati 2300 fetisiore = 4735. La scola superioara cumu sunt cele noronale si civili, ambla numai 32 de baiati. Din tenerinea cătă ambla la scola sunt dupa nationalitate 5157 magiari, 876 sasi, 12211 romani si romancutie. Mai este de insemmatu, că din tota acea tenerime numai 6374 ambla la scola ver'a si éru'a, éra 11870 numai érn'a si numai 7152 au ABC-darie si alte carti scolastice. Asia dara cei alți din ce invetă? De pre tabl'a negra? Dara apoi a casa pe ce mai citescu? Si apoi se te mai miri că baiatii in 2-3 ani dupa ce au parasit scol'a uita totu ce invetasera, remanu totu asia prosti cumu au fostu parinti loru; intr'aceea noi carburari strigamă cătu ne ia gur'a că se se tiparesca cătu se pote mai in ulte carti popularie, că poporul se aiba de unde a se lumină. Ori din ce comitatul vei citi date de acestea scolastice, ba chiaru si dela unele orasie, din tota vei afla, că ABC-darie si alte carti scolastice lipsescu celu mai puçinu la $\frac{1}{3}$, uneori la $\frac{1}{2}$ si la mai multi scolari. Un'a din doue: sau nu se tiparescua carti scolastice de ajunsu, ceea ce nu s'ar mai potea explică si cu atât mai puçinu escusă in dilete noastre, — sau că parintii nu sunt in stare de a le cumpără nici macaru cătă unu ABC-dariu cu 20-30 cri.? In ambele casuri de progressu reale nu pote fi vorba. Cautati la familile sasești de pe la sate, că veti afla la cele mai multe nu numai cartile scolastice pentru pruncii de ambele sexe, ci si cătă 1 biblia, 2-3 carti de cantari si rogațiuni, 1 calendariu pe fiacare anu, istoria naționale, colectiune de versuri, apoi mai in fiacare strada cătă 1 diariu. Dara sasii au incepudu inainte cu 300 de ani? Bine: dara noi se nu avemu nici ABC-darie?

— Din fostulu comitatului Zarañdulu, 27 Nov. (9 Dec.). In 22 Nov. (4 Dec.) a incepudu se plōie si pe la noi in torente si a tinutu pâna in 24 Nov. v., dupace ninsese mai inainte de doue palme. Plōia calda a topit tota neoa, exundara riurile si mai virtosu Crisul-albu, care ne vine din muntii Transilvaniei, unde ninsese si mai multu. Incepēndu dela orasielulu Halmagiu pâna la Jenopolea (Boros-Jenö), unu teritoriu destulu de vastu, fu coperitul intregu cu apa. Daunele causate sunt nespuse, de orece tota semenatur'a de toamna este inundata, nonolita si manata de ape, in cătu bietii agricultori perdura si cea din urma sperantia de a mai scapă de fômete; căci dupa cum dice romanul: Atunci e mai reu, candu vine culcul si pâna se duce. O parte din délurile ce sunt in apropierea drumului de tiera, strabatute si imoiate de atata ploia, isi perdura suprafaci'a, alaneandu cu arbori cu totu de vale pâna in drumu, in cătu caletorii nu mai potu trece pe elu, ci trebuie se incungiure pe de laturi, pe cali nepracticabili.

Podurile cele mari de pre drumulu dintre Halmagiu si Aradu sunt distruse pâna pe la Jenopolea; fia-care din acelea costase dela 12 pâna la 15 mii fl. care trebuindu a se restaura neaparat in primavera din 1880 vomu fi érasi incarcati cu spesse si labore nesupportabile. S'au observat pe Crisul ducendu vite innucate, buti, parti de case s. a. Dela 1873 nu avuramu potopu că Zarañdulu.

Falsificarea vinurilor, scandalu publicu.

In Ungaria si in Transilvania se face vinu multu, in calitati diverse, pâna la cele mai eminente, dura comerciu cu vinuri unguresci in strainatate nu se facuse mai nici-o data pâna in anii din urma. Vinurile noastre nu erau cunoscute in afara. De candu se tînui espositiuni europene, lumea incepudu se vorbesca si da vinurile unguresci. Vinarii straini aflara că aceleia ar fi bune, daca nu ar fi grijite asia de reu, éra despre cele ardelene dicu că suut prea tari, cum nu se bău sub clime mai blande. De cătiva ani incóce s'au pusu mai multi proprietari pe cultivarea scientifica a viilor si a vinurilor. Ungureni reusira abia se'si deschida pentru vinurile loru piata buna in Elvetia, unde nu se facu vinuri. Dint'odata ese in diuarie scirea că fulgerulu din ceriu seninu, că vinurile unguresci trimise la Elvetia sunt nu numai falsificate, ci chiaru otravite. Auctoritatile publice elvețiane in casuri de acelea nu sciu de nici-o crutiare, buna-ora că cele din Bucuresci. Curendu sequestrara totu vinurile unguresci intrate in tiera loru si dupace le detersa pe man'a chemicilor, descooperira in 14 locuri vinuri vapsite si totuodata otravite mai virtosu prin fuchsina; dupa aceea midiuocira pe cale diplomatica, că speculantii inculpati se fia trasi la respundere grea. Asia urmă, că anume in B-Pest'a fusera sequestrate totu vinurile speculantului Emil Oppenheim si inca la alti cătiva, li se facu si processu de infamia; indata apoi se alese comissiune ad hoc, in frunte cu barbatul ministerial Kerkápolyi, Somsich s. a. Verdictul acelei comisiuni fu, că acei speculantii au discreditat unu ramu importantu de comerciu internationale si prin aceasta cauza daune enorme pentru viitoru, prin urmare se fia pedepsiti aspru; in acelasi timpu se se votedie si o lege că anexu la codicile penale, in poterea careia falsificatorii de vinuri se fia pedepsiti că ori-ce furi si inselatori.

Nicairi nu se bătătă vinu ungurescu otravitu că in Bucuresci si in alte căteva orasie ale Romaniei; nu vei afla bacanía sau restauratiune de ceva renume că se nu aiba si vinuri unguresci, otrava de scumpe, tocma pre cătu sunt si otravite in realitate. Romani'a are vinuri minunate, si este minciuna că aceleia nu se potu tîne; dura nu: sunt mai bune cele vapsite, falsificate, otravite. Citescă politia, comissiunea sanitaria, professorii de chimia din Bucuresci si Iasi analisele chimice publicate in Elvetia asupra vinurilor unguresci si convinga-se de rol'a ce joca in aceleia, de ex. Zacharum plumbi, Fuchsiniu si alte blasmatii, apoi se se mai mire, daca pe beutorii de vinuri că aceleia ii apuca grătia, rosuri la stomachu, colica si in casulu celu mai bunu versatura (vomitus).

Destulu atâtă, că falsificatorii vinurilor din Ungaria pe langa unu scandalu europen, causara si daune de milioane cultivoarilor de vii.

Pre candu scriamu acestea, ne ajunse si scirea dela B-Pest'a, că in urm'a interbelatiunilor facute, ministeriul respunse in siedinti'a din 9 Dec. a camerei deputatilor, că s'au datu ordinile cele mai stricte in acesta causa, că s'au pornitu investigatiuni nu numai asupra falsificatorilor de vinuri, ci si asupra vendorilor de colori veninose (sulimane, rumenele), spre a se confisca totu, a li se dictă si pedepse de inchisore.

Sciri diverse.

— (Hermann Bönnicke †) Cunoscetul organistu alu catedralei evangeliice, directorul Reuniunei de cantari germane si dirigentul Reuniunei de cantari germane de barbati, Hermann Bönnicke a repaosatul in 12 l. c. la 7 ore sér'a, in etate de 57 ani in urm'a unui morbu de tiphus. Repaosatul a fostu o recunoscuta fortia musicala, s'au distinsu si că compozitoru si a fostu unu professoru de musica, care pâna candu era in potere, s'a bucurat de o intinsa clientela. Cele mai bune pianiste si cantaretie ale acestui orasii, au fostu scolaritiele repaosatului.

Fia-i tierin'a usiora si memor'a neuitata!

— (Sportu de ghiatia.) Domineca in 21 Dec. va arangea Reuniunea de pathinatu din Sibiu, prim'a alergare cu premii pentru copii, in etate pâna la 15 ani. Problemele voru fi: 1. Alergare iute inainte, 2. Alergare iute inapoi, 3. Alergarea in cercu inainte. Insinuarile pentru acestu scopu se primesc la cass'a Reuniunei, aflatore pe terenul de pathinatu, pâna la 20 Dec. 4 ore p. m.

Inainte de prandiu, in diu'a serbarii, premiile voru fi espuse publice la vederea visitatorilor.

— (Cutremuru de pamant) Din Agram capital'a Croatiei, oficiulu c. r. centralu pentru meteorologie si magnetismulu pamantului din Vien'a, a primi in 8 l. c. urmatorea telegraama: „In năpteia trecuta la 10 ore, 59 minute si 40 secunde s'a simtitu aicea unu poternicu cutremuru de pamant, ale carui oscilatii au durat aproape cătă 3 secunde. Directiunea a fostu dela vestu spre estu.“

— (Amenunte despre atentatul dela Moscova.) Despre preparativele atentatorilor diariulu russescu „Now. Wremja“ scrie: „In Septembre a. c. au cumperat unu june barbatu anume Samarski, un'a din casele de lemn din apropiarea monastirei St. Andronie, pentru pretiulu de 2500 ruble. Indata dupa incheiarea contractului de cumparatura, nouu posesoru insoçitul de o tinera dama si inca alti trei barbati tineri se mutara in acea casa; o mobilara si decorara paretii cu icone sante, cu portretele imperatului, ale imperatesei si ale celorulalti membri ai familiei imperiale. Afara de acesta nouu posesoru mai puse in totu anghiuile casei cruci si candele aprinse. Tote acestea faceau se credea pe vecini, că noui-veniti sunt crestini piosi si buni patrioti. Modulu loru de viatia era simplu si linistit, fara că se fi atrasu asupra loru atentiu a vecinilor, prin vreo escentricitate.“

— (Naufragele intemperate in luna lui Octobre a. c.) Conformu statisticei biuroului „Veritas“ din Londonu, in luna lui Octobre au suferit naufragiu 115 vase, dintre care 29 englese, 15 germane, 14 norvegiane, 12 americane, 12 francese, 10 svedese, 8 olandeze, 3 daneze, 3 italiene, 2 austriace, 1 spaniola, 1 a republicei Guatimal'a, 1 portugesa, 1 russesca si 3 acaroru nationalitate nu s'au potutu constatá. Valoarea aprosimativa ce reprezentă bunurile perduite se calculeaza cu 510.000 funti sterlini, la care Anglia participa cu 260.000 funti sterli.

Bibliografie.

— A aparut brosura VIII-a si ultim'a din „Indreptariulu practicu in totu afacerile finanziare“ compusu de Georgiu Popu. Pretiulu unui exemplariu completu este: 2 fl. 20 cr.

— Anualile Societatii academice romane. Tomulu XI. Sessiunea anului 1878. Secțiunea II. Memoriu si notitie. Tabelu materialor corespuse in tomulu acesta: Economia rurala la Romania, de P. S. Aurelianu. Primulu memoriu: Ochire generale — Instrumente agricole. Amendamente si ingrasiamete (cu patru stampe lithografice.)

— Pedaniu Dioscoride si Luciu Apuleiu (Botanica Daco-getica) de A Papadopulo-Calimachu.

— Incepertul omului, de Ionu Ghica. — Notiuni despre basa, acidu si sare, de Nicolae Teclu. — Descoperirea unei massele de Diuoteriu in Romania, de Gr. Stefanescu (cu doue stampe lithografice). — Bibliografie numismatică romane, de D. A. Sturdza (cu siesse stampe lithografice). — Notiuni relative la Economia sociale si Istoria civilisatiunii in Transilvania, de G. Baritiu. — Alu douilea memoriu: Populatiunea. — Descoperirea unei falce de Camila fossile lunga Slatina, de Grig. Stefanescu. — Cunun'a mare din thesaurul de la Novo-Cerkusk, cu privire asupra unor giuvelle scythice din museul Ermitagului de la St. Petersburg, de A. I. Odobescu (cu doue stampe chromolithografice si doue-dieci lithografice.)

— Tabelle de observatiuni meteorologice, facute la Scola de Agricultura si Silvicultura de la Ferestreu (lunga Bucuresci) pe anii 1877 si 1878, precum si in Jassi, de D. P. Poni pe anul 1878.

— Sumariul „Albinei Carpatilor“ Nr. 4 este urmatorul: Test: Amoru si ortografia, novela originala, (continuare). — Studii despre teatre: Teatru la Indiani de Frédéric Damé (fine). — Botanica poporala romana: Busuioculu, de S. Fl. Marianu. — Nepotului că unchiu, comedie in 3 acte, tradusa dupa Schiller, de Petra-Petrescu (continuare). — La o florica, poesie de Teodoru Bota. — Statutele societatii de cultura Macedo-romane. — Auto-da-fé, poesie dupa H. Heine, de P. — Catu potu se o iubescu, poesie de Teodoru Bota. — Lumina fia! de X... — La Siberia. — Varietati, Notitie economice, Bibliografia, Gicitura omonima. Ilustratiuni: Teatrul la Indiani: Bayadera ceresca. — La Siberia.

Pe coperta: Partea umoristica: Petru din mazere, poveste, (continuare). — Cronica. — Anunziuri.

— Sumariul „Familiei Nr. 93 este: Barbulescu in Evropa, romana originala cu ilustratiuni (continuare). A mea sörte-i de dorere, poesie de Juli'a. Feliurite. Salonu. Calindarulu septamanei. Casatoria regelui din Spania. Unu barbatu cu doue neveste. Punciu. Cronică lumii. Literatura si arti. Biserica si scol'a. Societati si institute. Ce e nou? Sciri scurte. Suvenirea moartelor. Ghicitura triunghiulara. Post'a redactiunei.

— „Scola romana“, foia pentru inaintarea educatiunei si instructiunei, edata si redactata de d. Vasile Petri va apărea si pe anul viitoru, de o cam data de trei ori pe luna, la 1-a, 11 si 21, in numere de cate o colo intręga, fara de a se urca pretiulu abonamentului de pâna acum. Pretiulu de abonament pe anul intregu este de 4 fl. pe $\frac{1}{2}$ anu 2 fl. Coliectantii vor primi dela 6 exemplare unulu rabatu. Pe creditu nu se dă.

Abonamentele sunt de a se tramite celu multu pâna la 1-a Ianuarii 1880, candu va apărea numerul primu la „Redactiunea Scolei Romane“ in Nasseudu (Nassod, Transilvania).

Contractul Social.

De J. J. Rousseau.

(Urmare.)

Capitolul XV.

Despre deputati si reprezentanti.

Indata ce serviciul publicu inceta de a fi afacerea principala a cetatenilor si candu ei prefera de a servi Statului mai bucurosu cu pung'a, decat cu personala loru, atunci Statul este aproape de ruin'a sa. Deceai ei trebuie se mărgă la lupta, plătesc trupe si remanu acasa, deceai trebuie se mărgă la consiliu, ei denumesc deputati si érasi remanu acasa. Cu ajutoriulu indolentiei si a paralelor, ajungu in fine se aiba soldati pentru că se le aservesca patria si reprezentanti pentru că se o vindia.

Incurcaturele comerciului si ale artelor, avitatea nesatiósa de a castiga, moliciunea si iubirea comoditatii, acestea sunt care chimba serviciile personale in bani. Cineva sacrificia parte din castigul seu, pentru că restulu se si lu inmultiesca dupa placu. Dara dati numai bani si preste curandu veti purta lantiuri. Cuventul finalitate este unu cuventu de sclavu; elu nu este cunoscutu in comunitate. Intr'unu Statu adeveratul liberu, cetatenii facu totu prin braciele loru si nemica prin bani. Departe de a se rescumpera cu bani dela datorintele loru, ei mai burcurosu aru plati că se le inplinesca ei insisi. Eu nu impartasiescu ideile comune si credu că robotulu, — elac'a — este mai puçinu ostile libertati că tacsele.

Cu cătu unu Statu este mai bine constituut cu atatu afacerile publice, sunt in ochii cetatenilor mai importante, decat cele private. Esistu chiaru mai puçine afaceri private, pentru că fiacare individu participa cu o portiune forte considerabila din bunastarea comună si astfelui ingrijirile sale private se scadu. Intr'unu Statu bine condusu, fiacare sfora la adunari, era subt unu gubernu reu, niminea nu face macaru unu pasu pentru că se se duca, pentru că pe nici unu nu ilu interesesa aceea ce se lucra acolo, pentru că prevede, că acolo nu va domni vointia generala si in fine, pentru că grijile domestiice absorbu totu interesulu. Legile bune facu

altele si mai bune, era cele rele nascu si mai rele. Indata ce cineva dice despre afacerile Statului „Ce mi pasa?” se poate compta cu siguranta ca Statul este pierdut.

Récrea amorului de patria, activitatea egoismului, imensitatea Statului, cuceririle, abusul guvernului, tot ce acestea au facutu imaginara chiemarea deputatilor seu a representantilor poporului in adunariile natiunii. Aceasta este cauza pentru ce in unele tieri i-au numit classa a treia — tiers-etat. —

Astfelui interesulu particularu a doue clase au fostu redicatu la rangulu primu si alu douilea, era interesulu publicu numai la rangulu alu treilea.

Suveranitatea nu poate fi representata din aceiasi cauza, pentru care nu se poate nici aliena. In finti'a ei, ea consista din vointi'a generala si vointi'a generala nu poate fi representata: pentru ca se este ea insasi seu una alta, aicea nu esista terminu de mijlocu. Deputatii poporului nu sunt deci si nici nu potu fi representanti sei; ei nu sunt decat comisarii lui si nu potu deci aduce conclusiuni definitive. Ori ce lege pe care poporul in persona nu o au ratificat este nula, nu este lege. Poporul englesu se crede a fi liberu si se amageste forte tare. Elu nu este liberu decat numai pe tempulu alegerei membrilor sei pentru parlamentu: indata ce i-au alesu elu este sclavu, si nu este nemicu. Intrebuintarea pe care o face in scurtele momente de libertate, merita ca se o pienda.

Idea representantilor este moderna. Ea ne vine dela gubernulu feudal, dela acelui gubernu inicu si absurd, in care genulu omenescu este degradat si in care numele de omu este desonorat. In republicele antice si chiaru in monarchii, poporul nu au avut niciodata representanti. Acestu cuventu nu era cunoscutu.

Este lucru forte singularu ca la Rom'a, unde tribunii erau asia sacri, nu s'au cugetat niminea ca ei aru potea usurpa functiunile poporului si ca in mijlocul unei multimi atat de mari nu s'au incercat niciodata de a face se treca prin arbitriul loru unu singuru plebiscitu macaru. Despre incomoditatile pe care le causadia cateodata multimea, isi poate face cineva idea, astandu, ca pe tempulu Grachiloru o parte a cetatenilor i'si da votulu si de pe coperisiele caselor.

Unde dreptulu si libertatea este totu, inconvenientele nu sunt nemicu. La acelui poporu intieptu totu isi aveau mesur'a loru cuvenita. Elu permitea lictorilor se faca aicea, ce tribunii loru nu ar fi cutesatu se faca. Ei nu se temea ca lictorii loru voru voii canduva se i representedie.

Pentru ca se ne esplicam cum totusi tribunii ilu representau cateodata, este de ajunsu a cunoscere cum gubernulu representesa pe suveranu. Legea nefindu altu, decat declaratiunea vointiei generale, este claru, ca poporul nu poate fi representat prin poterea legislativa, dara elu poate si trebue se fia representat prin poterea executiva, care nu este altu, decat fortia aplicata conformu legei. Din acestea se poate vedea, ca esaminandu cineva bine lucrurile va afla, ca puçine natiuni au legi. Dara ori cum va fi, este siguru, ca tribunii, neavandu nici o parte din poterea executiva, nu au potutu niciodata representat poporul romanu in poterea drepturilor loru de magistrati, ci numai usurpandu drepturile senatului.

La Greci, totu ce avea poporul de a face, o facea elu insusi. Elu era neincetatu adunat pe piata. Elu traiac intr'o clima dulce, nu era avidu, sclavii i faceau trebile si lucrul seu celu mare era libertatea sa. Ne mai avendu aceiasi avantaj, cum se poate se conservadie aceiasi drepturi? Climele vostre cu multu mai aspre ve inmultiesc si trebuintele vostre*); a stă siese luni intr'unu anu pe piata publica este impossibilu; limbile vostre surde nu potu fi intelese subt aerulu liberu; voi dati mai multu pentru castigulu vostru, decat pentru libertate si voi ve temeti mai puçinu de sclavia decat de miseria.

Cum! libertatea nu se poate mantienea, decat numai cu pretiul servitutii? Se poate. Ambele estreme se atingu. Totu ce nu se afla in natura, isi are inconvenientele sale si societatea civila mai multu ca ori ce altu. Sunt astfelui de positiuni nefericite, in cari cineva nu isi poate pastra libertatea.

* Adoptandu in tieri frigurose lucsulu si moliciunea orientalilor, ar inseman a isi da lantiurile loru, la care aru fi si mai supusi decat ei.

Not'a lui J. J. Rousseau.

OBSERVATORIULU.

tatea sa, de catu pe comptul altora si in cari cetateni nu poate fi perfectu liberu, fara ca sclavul se fia sclavu in supremulu gradu. In astfelui de positiune s'au aflatu Spart'a. Catu pentru voi, popora moderne, voi n'aveti sclavi, dara voi o se ajungeti sclavi, veti rescumpera libertatea loru cu a vostre. Ve laudati cu aceasta preferintia, dara eu aflu mai multa lasitate in ea decatumanitate.

Prin aceasta nu voiescu nicidcum a fi disu, ca trebue se esiste sclavi, nici aceea ca dreptul sclaviei se fia legitimu, de orece amu probatu contrariul. Eu amu enumerat numai ratiunile, pentru ce poporale moderne care se credu libere, au representanti si pentru ce poporale antice nu au avutu. Dara ori cum va fi, indata ce unu poporu isi da representanti, elu nu mai este liberu si au incetat de a mai fi.

Esaminandu totu bine, eu nu vediu cum va fi possibile in viitoru, ca suveranul se isi conserve la noi esercitiulu drepturilor sale,**) deca Statul nu este prea micu. Dara deca elu este prea micu, nu va fi elu subjugatu? Nu. Voi areta mai apoi, cum se poate inbinat poterea esteriora a unui poporu mare cu o buna administratiune si o buna ordine a unui Statu micu.

Post'a redactiunei.

— Aradu, 8 Dec. Timisoara, 9 Dec. Carti romaneschi acomodate atat pentru premie scolastice, catu si ca presente de anul nou se afla destule, chiaru si cu ilustratiuni, numai se'si ia cineva ostensila de a le cautat prin cataloge. Portretul lui Mihai in doue si trei editiuni, asta si Hora si socii lui, se afla si aici in Sibiu cu pretiuri de cate 50-60 cri. — alu lui Georgie Lazaru scadiu la 30 cri. Ilustratiuni din resboiu dela 1877 demne de a se pune in salonu la orice familia, totu se potu castigat prin librariile de aici, anume prin W. Kraft si prin Iul. Spreer (Sam. Filtsch). Pretiurile s'au publicat destule ori. Cataloge se dau gratis.

— Istorica regimentului II romanescu de G. Baritiu, operat u academicu, se afla totu la W. Kraft cu 60 cri., se da si ca premiu la studenti.

**) Problem'a pe care Rousseau nu si-o au potutu deslegat, o au deslegat marea revolutiune a Franciei din 1789. proclamandu drepturile omenesci, desfiintandu classele privilegiate si convocandu in adunarea nationala pe representanti poporului suveranu. Astazi acea problema este deslegata in teoria in modu definitivu. Suveranul, adeca poporul isi apara drepturile sale prin pressa libera si prin representanti sei, pe cari i tramite in parlamentu, nu ca simpli comisari, ci ca tribuni si mandatari ai sei. Firesce, ca acei tribuni trebue se esa din alegeri libere, ca adeverati representanti ai sei, era nu ca tescheriasi, seu „recomanduiti” din partea unui gubernu neconstitutionalu, care aspira a infiintat unu Statu in Statu si a usurpat poterile Statului in favorul unei singure partide. Eta ce dice in privintia acesta marele barbatu alu Angliei Edmund Burke, in scrierea sa ce porta titlulu: „Contemplatiuni asupra causelor unemultiumirilor actuale.”

„Cu infiintarea parlamentului inca nu este castigat nemica. Lucrul principal este, ca parlamentul se fia in realitate fidel a espressiune si poternica manifestare a vointiei poporului.“ Era despre Constitutiunea Angliei, si prin urmare si despre ori care Constitutiune buna, acelasi autor dice totu in opulu citatul: „Tocmai aceea este partea cea mai importanta a Constitutiunei nostre, ca poporul prin deputatii si lordii sei, carorale au incredintatul legislatiunea, sunt controlati prin negativia regelui, era alegerea si chiamarea magistratilor executivi, este controlati prin negativia poporului, cu alte cuvinte, prin refusarea sprinjului parlamentar. Candu acestu controlu reciprocu inceta, atunci Constitutiunea este pierduta.“

Acesta adeveruri necontestabile si elementarie ale marei erou parlamentarii alu Angliei, paru a nu fi cunoscute, chiaru nici de acele popora, care avandu unu parlamentu si o Constitutiune se credu libere.

Not'a Traduct.

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 13 Decembrie		
Galbinii imperat. de auru	fl. 5.54 cr.	
Moneta de 20 franci	9.31 "	
Imperialu rusescu	9.64 "	
Moneta germana de 100 marce	57.70 "	
Sovereign engles	12. — "	
Lira turcesca	10.65 "	
Monete austr. de argintu 100 fl.	" — "	

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

	13 Decembrie.
Obligationi rurali din 1864 cu 10%	l. 97.1/4 b.
Imprumutul Oppenheim din 1866 cu 8%	106. —
Obligatione de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	103.3/4 "
Creditu fonciarui (hypot.) ruralu cu 7%	98.3/4 "
Creditu fonciarui urbanu (alu capitalei cu 7%	92. —
Imprumutul municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	100. —
Fondul de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	186. —
Actiunile calilor fer. rom. din 1868 cu 5%	42.10
Actiunile calilor fer. prioritari din 1868 cu 6%	101. —
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	194. —
Romania. Compania de asecur. (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	70. —

Sz. 2570—1879

(110) 3-3

Arveresi hirdetmeny.

Alolirt szolgabiro rzeszerol kozhire tetetik, mikent a 3 agu vasut es ebeldovel biro vasutu indohazsal, rendes heti es harom orszagos vassal biro Tovis mezovarasban es hataran, az egesz evi korcsoma jog haszonvetel, — 1880 januar 1 sotol december ho 31 ig bezarolag, — egy evre — a' folyo ho 18 an del utan ket (2) orakor, Tovisen a varos hazanal megtartando nyilvanos arveresen a legtobbet igeronk berbe ki fog adatni; — a' 6000 (hatezer) o. e. forintban megallapitott ki kialtasi ar, 10%-eka banat penzben keszpenben letetendo.

Az arveresi feltetelek a jaraasszolgabiroi irodaban barmikor betekinthetok.

Tovis 1879 December ho 6 kán.

Molnar Simon.

Nr. 1140—1879.

(109) 3-3

Escriere de concursu.

Prin decisiunea spec. comisii administrative u comitatului Severinu de sub Nr. 434 a. c. postula inveniatores comunali cu propunere in limb'a romana si magiara din comun'a Bania devenindu vacantu, cu aceasta se scrie concursu cu terminu pana la 31 Decembre a. c. st. n.

Emolumentele sunt: pe unu anu 300 fl., 12 metri cubici lenne de focu, precum si locuinta libera cu gradina.

Recurenti sunt datori a areta; 1. virst'a si religioane, 2. inveniamentul seversitu, 3. atestatu de calificatiune, 4. cunoscinta de limbi, si in fine, 5. ocupațiunea de pana acuma.

Recurserile provediute cu timbre regulate, sunt a se adressa catra Escelenti'a Sa dn. ministru de culte si instructiune, si a se tramite pana la terminulu susuaratatu, la comisiunea administrative in Caransebesiu. Se observedia, cumca inveniatoriul denumit este datoriu a executat dupa ritulu gr.-oriental cantarile bisericesci, si in fine, cumca recursurile intrate dupa terminu, nu se voru luat in consideratiune.

Bania, in 2 Decembre 1879.

Pentru consiliulu scolariu:

E. N. Terentiu Pucea, Vasile Jenchii, presiedinte.

Pentru

Craciunu si Anulu nou

se recomanda marele si de nou asortatulu depositu de orologe alu lui

Johann Buschek

din Sibiu Strad'a Cisnadioi Nr. 16, cu cele mai bune orologe de aur si argintu, lantiuri de aur si argintu probate prin oficiulu de puntiare c. reg.

Orologe cilindre de argintu 10, 12, 14, 16 fl. Remontoire cilindre de argintu 15, 18, 20, 22, 24 fl.

Ancre de argintu 15, 16, 18, 20, 24 fl. Ancre remontoire de argintu 19, 20, 24, 30, 40 fl.

Orologe de auru pentru dame 18, 20, 22, 24, 30, 36, 40, 45, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fl.

Remontoire de auru pentru dame 40, 46, 50, 56, 60, 75, 80 fl., 120, 150 fl.

Ancre de auru pentru domni 40, 45, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fl.

Remontoire ancre de auru pentru domni 40, 46, 50, 58, 60, 70, 80, 90, 120 fl.

Lantiuri de auru pentru domni si domne 24, 26, 28, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100 fl.

Lantiuri de argintu 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 fl. Lantiuri de talmi-auru 1 fl. 50 cr. 2, 4, 5, fl.

Orologe de parete remontoire parisane 14, 15, 16, 18, 20, 24 fl.

Desteptatori parisane (Wecker) 5.50 cr. 6, 7, 10, 20 fl.

Orice reparaturi se facu in modulu celu mai conscientiosu. Comande se executdia prin ramburse (Post-Nachnahme.) Pachetarea gratuita. Pretiurile-curente se tramtita la cerere.

(108) 3-10

Singuru numai veritabil'a

Apa de gura anatherina

Dr. Popp

este unu remediu sigur in contra

Dorerilor de dinti

D-lui J. G. Popp

c. r. dentistu alu curtieri din Vien'a, Stadt, Bognergasse Nr. 2.

Suferindu momentanu de doreri intensive de dinti, am facutu intrebuintare de renumit'a d-tale apa de gura anatherina si dorericu s'au alinatu indata.